

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

แนวโน้มใหม่ของการสอนภาษาฝรั่งเศส

แนวทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ในฐานะภาษาต่างประเทศ นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พอสรุปเป็นแนวโน้มใหญ่ๆ ได้สองแนว คือ แนวทางแบบดั้งเดิมที่เรียกว่าแบบขนบนิยมและแบบโสตทัศนศึกษา ซึ่งได้แก่ การนำเอาภาษาศาสตร์มาประยุกต์ โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์นาชนิดช่วยในการเรียนการสอน ธิดา บุญธรรม (2522 : 2) ได้กล่าวได้ว่า

...การสอนด้วยระบบโสตทัศนะนั้นก็ยังไม่ใช่เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยตรง ในช่วงระยะปี 1970 เป็นต้นมา จึงเกิดมีแนวโน้มการสอนด้วยทฤษฎีใหม่นั้นคือ l'approche communicative (ภาษาเพื่อการสื่อสาร) หรือ La compétence de communication ซึ่งสรุปแนวความคิดสั้นๆ ได้ว่า "QUI dit QUOI A QUI par rapport A QUI et avec QUELLES INTENTIONS..."

แนวทางการเรียนการสอนใหม่ ธิดา บุญธรรม (2527 : 3-5) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ลักษณะของผู้เรียน

- บ่งบอกความต้องการเรียนภาษาอย่างเห็นได้ชัด
- ความต้องการของผู้เรียนเอื้ออำนวยในการจัดหลักสูตรเพื่อสนองตอบ
- ผู้เรียนรู้ขีดความสามารถของตนเองในเรื่องเวลาหรือ แม้แต่ทุนทรัพย์
- ผู้จัดหลักสูตรภาษาเองสามารถแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความต้องการตามธรรมชาติ

ของผู้เรียน

Galisson ได้กล่าวถึงผู้เรียนใหม่นี้ว่าเป็นเสมือนผู้ที่แสดงความต้องการศึกษา (demandeur) และเป็นผู้ใหญ่ (adultes) ซึ่งรวมทั้งผู้ต้องการเรียน และผู้ที่อยู่ในวงงานอาชีพ

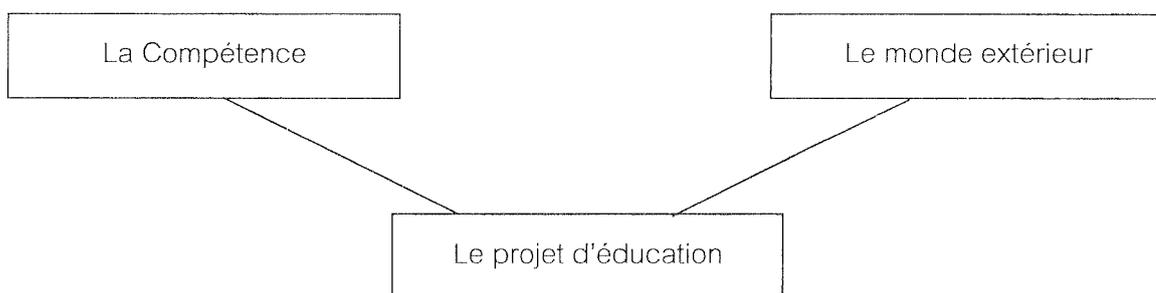
Lehmann (1993 : 47) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนดังนี้

- เป็นกลุ่มผู้เรียนทั่วไปหรือนำไปประกอบอาชีพ
- มาเรียนด้วยความสมัครใจ หรือโดยบังคับให้มาเรียน
- เป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีลักษณะเดียวกันหรือมีลักษณะต่างกัน

- * ในการใช้ภาษาแม่
- * ในระดับความสามารถของภาษา
- * ในความชำนาญพิเศษ
- * ในลักษณะนิสัยในการเรียน
- * ในเวลาที่จะสละมาเรียน
- * ในจุดประสงค์ทางภาษา

2. จุดประสงค์ของการเรียนภาษา

- เน้นการเรียนเพื่อประโยชน์ภายหน้าที่มองเห็นจุดประสงค์อย่างเด่นชัด
- เน้นจุดประสงค์เพื่อการสื่อสารการนำภาษาไปใช้ประโยชน์จริง
- จุดประสงค์จะถูกกำหนดจากความต้องการของผู้เรียน การให้ความสำคัญแก่ทักษะหนึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการ
  - มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย สภาพที่แท้จริงของลักษณะงาน ความต้องการการใช้ภาษา มากำหนดจุดประสงค์และกระบวนการเรียนการสอนภาษาภายหลัง
  - เราจะพบว่า การวางแผนทางการศึกษาภาษา จะต้องผสมผสานระหว่างทักษะทางภาษาที่ต้องการใช้จริงกับสังคมภายนอก

3. จะสอนเนื้อหาอะไรกับผู้เรียน

- เนื้อหาเป็นทางทักษะเพื่อการสื่อสารเป็นลักษณะทางภาษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ประกอบกับภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของกลุ่มผู้เรียน และกลุ่มผู้ใช้ที่แตกต่างกัน
- ภาษาที่จะสื่อจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มผู้เรียนเรียกได้ว่า มีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่ม
- การจัดโปรแกรมมีสภาพที่ยืดหยุ่นและปรับได้ ตามสภาพทางสังคม สภาพการเรียนรู้ ความต้องการและเวลา
- ทักษะใดทักษะหนึ่ง อาจจะไม่จำเป็นสำหรับกลุ่มผู้เรียนบางกลุ่ม
- เนื้อหายืดหยุ่นของความสามารถในการสื่อสาร (La compétence de Communication)

4. แนวทางการสอน

- ยึดทฤษฎีผสมผสานทางการศึกษาในแนวปฏิบัติจริง ผสมผสานทฤษฎีการศึกษาในเรื่องความรู้ (Cognitif domaine) สังคม จิตวิทยา และการปฏิบัติจริง
- มักใช้วิธีการสอนแบบหน่วยการสอน (La méthodologie modulaire)
- ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน
- บรรยากาศในห้องเรียนมีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
- ให้ความสำคัญแก่ แรงจูงใจ และความต้องการ
- บทบาทของภาษาแม่เพื่อการเรียนรู้ที่รวดเร็วและคำคล้ายคลึงกัน (Transparents) จากภาษาอื่นๆ ที่ผู้เรียนภาษาใหม่เคยเรียนรู้มาแล้ว
- เริ่มมีการกล่าวถึงการประเมินผลตนเอง (auto-évaluation) โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีอาชีพจะเริ่มใช้งานภาษาในงานและประเมินความสามารถของตนเอง
- สื่อการสอนนิยมใช้จากของจริง เช่น เอกสารจริงที่เป็นเสียง (dialogue thentique) หรือเกือบจะเหมือนจริง (quasi-authentique) เอกสารจริงทางการเขียน อาทิ เช่น ป้ายโปสเตอร์ สลากยา แผ่นปลิว เพลง จดหมาย ใบเสร็จ ได้ถูกนำมาใช้ในห้องเรียนมากขึ้น
- กิจกรรมหลากหลายมากขึ้น นิยมมากในรูปแบบของเกมภาษา (Jeux de Langage) มากขึ้น
- การนำเทคโนโลยีแบบสื่อประสม (multi-média) อาทิ เช่น วิทยู ทิวี แผ่นเสียง วีดีโอ สไลด์ มาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น

สรุปได้ว่าการสอนภาษาแบบใหม่ให้ความสำคัญแก่ตัวผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนโดยใช้แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ประกอบกับสื่อการสอนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้ตามความต้องการ

หนังสือ Niveau-Seuil กับการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

ในช่วงปี 1974-1980 ภาษาฝรั่งเศสได้เป็นที่รู้จักภายใต้ชื่อ "Français fonctionnel" ซึ่งทำให้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ

DGRGST ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบของกระทรวงต่างประเทศ ส่วนอีกกลุ่มคือ พวกนักการศึกษา สำหรับกลุ่มแรก le Français fonctionnel เป็นเครื่องมือทางการเมืองในต่างประเทศ ส่วนสำหรับนักการศึกษาได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่วิธีสอนแบบสื่อสาร (Approche communicative) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในปัจจุบัน Beacco (1990 : 74)

ในปีคริสต์ศักราช 1976 CREDIF (Centre de Recherche de l'Etude pour la Diffusion de Français) จึงได้จัดทำหนังสือชื่อ "Un Niveau Seuil" ขึ้นโดยมีหลักการคล้ายกับการทำหนังสือภาษาอังกฤษชื่อ "The Threshold Level" (ค.ศ.1974) เพื่อประโยชน์ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสของคนในทวีปยุโรปและมีสิ่งๆที่เพิ่มขึ้นอีก คือการจัดรวบรวมวัจนกรรม (actes de parole) ซึ่งหมายถึงคำพูด หรือรูปประโยคที่แสดงความหมายของภาษาและอารมณ์ในการสื่อสาร หรือสื่อความหมายในจำนวนที่จะสมบูรณ์ครบถ้วน จากผลงานนี้เองทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการทดลองสอน และสร้างบทเรียนตามสถานการณ์ต่างๆ และนำไปสู่การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านในที่สุด

เนื่องจากหนังสือ Niveau-Seuil มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านดังกล่าว จึงจะขอกล่าวถึง Niveau-Seuil พอสังเขปดังนี้

1. ความหมายของ Niveau-Seuil

คำว่า Niveau-Seuil ตามความหมายของคำศัพท์

Niveau	หมายถึง ระดับ
Seuil	หมายถึง ธรณีประตู
Niveau - Seuil	หมายถึง ระดับธรณีประตู

สรุปได้ว่า Niveau - Seuil หมายถึง ระดับความรู้ในการเรียนภาษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างพอเข้าใจ ระดับความรู้นี้จะนำไปสู่ความรู้ในภาษาเฉพาะด้านที่ละเอียดยิ่งขึ้น

ในการจัดทำหนังสือ Niveau-Seuil กลุ่มผู้เชี่ยวชาญของ CREDIF ได้ตั้งหลัก 3 ประการ สำหรับการสอนภาษาว่าควรเป็นสิ่งที่

1. ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน
2. มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน
3. นำไปใช้ประโยชน์ได้

ดังนั้นจึงมีการวิเคราะห์

1. ความต้องการของผู้เรียน
2. ขอบข่ายของภาษาในการสอนภาษาต่างประเทศ

2. ส่วนประกอบของหนังสือ Niveau-Seuil

Coste (1977 : 19-21) ได้สรุปเนื้อหาใน Niveau-Seuil ว่าประกอบด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ 5 ส่วน คือ

1. Approche d'un Niveau-Seuil ได้แก่ บทแรกของหนังสือซึ่งแสดงสมมติฐานที่สำคัญๆ แนวความคิดในการวิเคราะห์ความต้องการ วัตถุประสงค์ ปัญหาและตัวอย่างการนำแนวความคิดเหล่านี้มาใช้

2. Publics et domaines เป็นส่วนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Publics) และสถานการณ์ในการสื่อสาร (Domains)

2.1 ผู้เรียน (Publics) แบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

2.1.1 นักท่องเที่ยว และคนเดินทาง (les touristes et voyageurs)

2.1.2 ผู้อพยพเข้าทำงานในต่างประเทศและครอบครัว (les travailleurs migrants)

2.1.3 นักวิชาการและผู้ประกอบอาชีพในประเทศของตนเอง (les spécialistes et professionnels ayant besoins d'une langue étrangère mais restant dans leurs pays d'origine)

2.1.4 นักศึกษาผู้ใหญ่ (les gens adolescents ou jeunes adultes en situation scolaire ou universitaire)

2.2 สถานการณ์ในการสื่อสาร (Domains) แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ในครอบครัว

2.2.2 ในวงการอาชีพ

2.2.3 ในวงการค้าและราชการ

2.2.4 ในวงสังคมอื่น

2.2.5 สื่อมวลชนต่างๆ

3. Actes de parole คือส่วนที่ยกตัวอย่างคำพูด ลำนวน หรือรูปประโยค ภาษาฝรั่งเศสที่ใช้สื่อสารในเรื่องหนึ่งๆ โดยจะสอดคล้องกับข้อ 2 คือ ผู้เรียน (Publics) และสถานการณ์ในการสื่อสาร (Domaines)

4. Grammaire เป็นส่วนที่แสดงถึง รูปแบบของไวยากรณ์ที่จำเป็นในการสื่อสารหรือที่เรียกว่า ไวยากรณ์เพื่อการสื่อความหมาย (Grammaire de la communication)

5. Objets et notions ได้แก่ ส่วนที่ประมวลคำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสาร โดยทั่วไปและเฉพาะกรณี เช่น การถาม การให้คำชี้แจง เรื่องการจราจร อาหาร เป็นต้น

3. ประโยชน์ของคู่มือ Niveau-Seuil

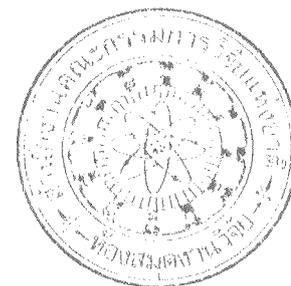
ทรัดน์พร บัณฑิตย์ (2003 : 94) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของคู่มือ Niveau-Seuil สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการสอนภาษา สามารถจัดโปรแกรมการเรียนที่เหมาะสมกับประเภทของสถานการณ์ในการสื่อสาร ประเภทของผู้เรียนโดยรู้ถึงเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการสอนควรมีแนวทางอย่างไร

2. ช่วยให้ผู้สร้างบทเรียนสามารถพิจารณาถึงเนื้อหาและการเสนอบทเรียนได้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประเภทของผู้เรียน โดยใช้ประโยชน์จากส่วน Actes de Parole และ Objets et Notions

3. ช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากประเภทของผู้เรียนหรือประเภทของสถานการณ์ในการสื่อสาร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการเลือกใช้รูปแบบประโยค หรือ วัจนกรรมมาสอนได้ตามต้องการและเป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่า หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสที่สร้างขึ้น ตามแนวใหม่ทางการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (L'approche communicative) เช่น Scénarios Professionnels , Espaces , Fréquence Jeunes, Campus , Oh là là! ฯลฯ จะยึดเนื้อหาตามคู่มือ Niveau-Seuil ทั้งสิ้น

คำจำกัดความและหลักการของภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

1. ความหมายของภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

Lehmann (1993 : 41) ได้เรียกภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านแตกต่างกันไปตามช่วงระยะเวลา เช่น

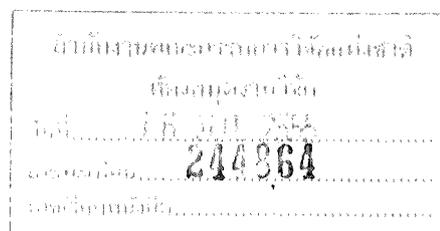
- * Français scientifique et technique
- * Langue de spécialiste
- * Français instrumental
- * Français fonctionnel
- * Enseignement sur objectifs spécifiques
- * Publics specialises

Porcher (อ้างถึงใน Cortes , 1977 : 15) ใช้คำว่า "le français fonctionnel" โดยให้คำจำกัดความว่า "เป็นการสอนภาษาสำหรับผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเน้นความสำคัญในด้านประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนอย่างแท้จริง"

Alvarez (อ้างถึงใน Cortes , 1977 : 15) เรียกว่า "le français instrumental" และให้คำจำกัดความว่าเป็นการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่ศาสตร์อื่น ๆ คือ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าตำราที่เป็นภาษาฝรั่งเศส

ส่วน Mountford (1975 : 15) ได้อธิบายคำว่า "เฉพาะ" ของการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านไว้ว่า

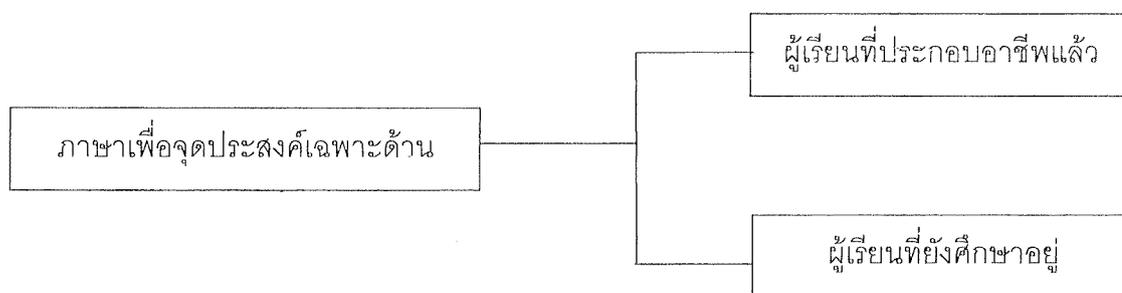
... ควรจะเน้นที่วัตถุประสงค์เฉพาะของผู้เรียนในการเรียนภาษาไม่ใช่เน้นที่ภาษาที่ใช้เฉพาะกับสาขาวิชาที่กำลังเรียนอยู่ มิฉะนั้นจะเข้าใจคำว่า "เฉพาะ" ผิดไป ดังนั้น การเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว จึงจำกัดอยู่ในขอบเขตของสถานการณ์การท่องเที่ยวแต่ไม่จำกัดขอบเขตการฝึกฝนภาษาเพราะผู้ที่รู้ "ภาษาจำกัด" ย่อมไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ใหม่ หรือในเนื้อหาที่นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมด้านอาชีพของตนคำว่า "เฉพาะ" นี้จึงหมายถึง วัตถุประสงค์เฉพาะของผู้เรียน เช่น ผู้มีอาชีพด้านการท่องเที่ยว การแพทย์ เลขาณุกร หรือนักกฎหมาย เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า การเรียนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน คือ การเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อประโยชน์โดยตรงในด้านการศึกษาเฉพาะสาขาวิชาการ เพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

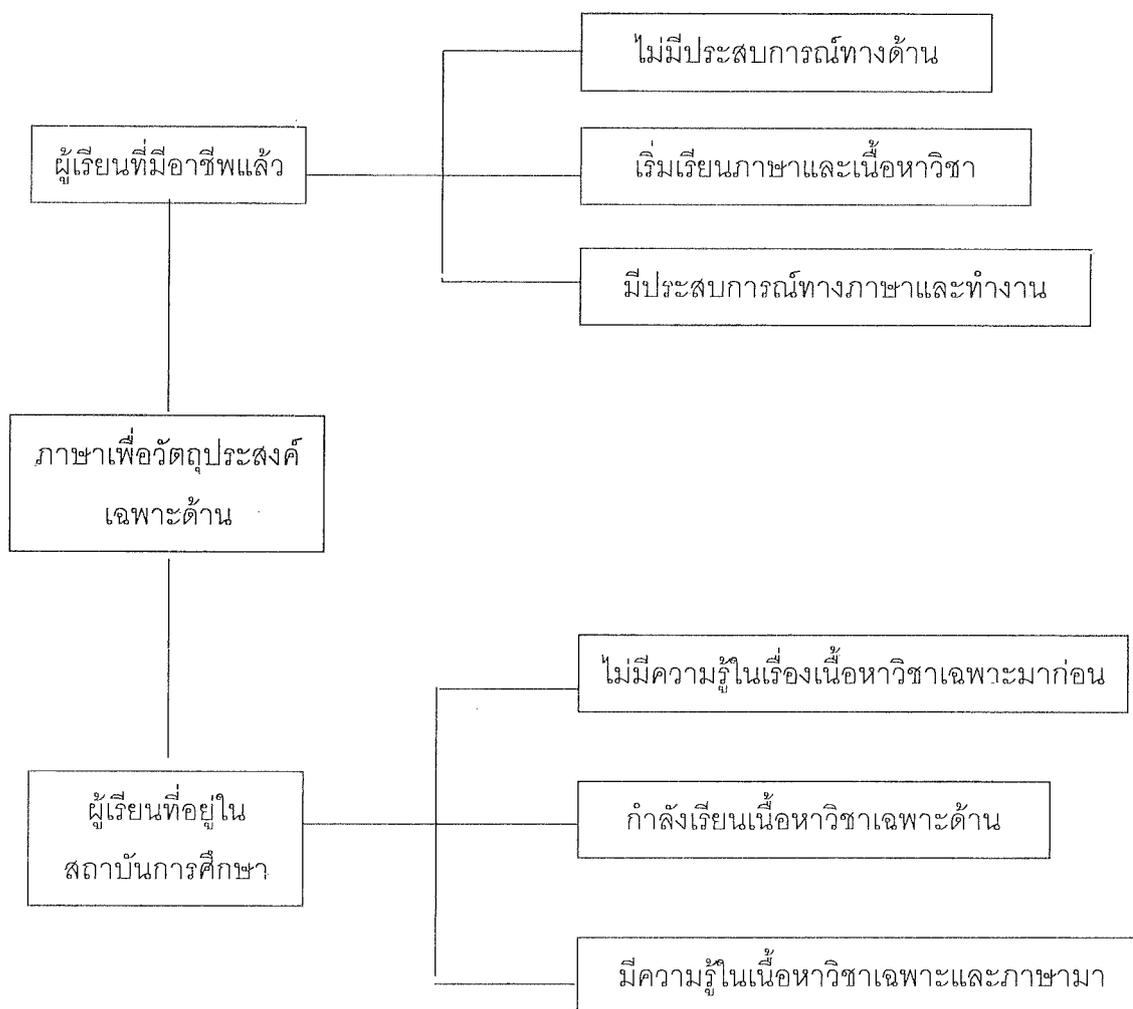
2. จุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

Stevens (1978 : 195-197) ได้ให้ข้อคิดว่า "จุดมุ่งหมายใหญ่สองประการของผู้เรียนคือ ความต้องการความรู้ทางภาษาเพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม" ซึ่งจะเห็นข้อแตกต่างจากแผนผังข้างล่างนี้

ความแตกต่างในด้านจุดมุ่งหมายของผู้เรียน เป็นอุปสรรคต่อการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านคือ ข้อที่หนึ่ง การที่ผู้เรียนประกอบอาชีพแล้วและมีประสบการณ์ในสถานการณ์จริงมาก่อนจึงไม่ค่อยเชื่อถืออุปกรณ์หรือสื่อการสอนในสถานการณ์จำลอง ข้อที่สอง ผู้ประกอบอาชีพแล้ว มักมีความคุ้นเคยกับรูปแบบการสื่อสารตามที่เคยใช้ไม่ยอมรับรูปแบบใหม่ ๆ ข้อที่สาม ผู้ประกอบอาชีพแล้วมีความรู้ในเกณฑ์ต่ำมาก่อน จึงยึดมั่นแต่ความคิดเห็นของตน และกำหนดให้ผู้สอนสอนตามความต้องการของตน

Stevens ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาว่าควรจะมีการแบ่งระดับของผู้เรียนเสียก่อน เพื่อให้การสอนที่เหมาะสมกับระดับนั้น ๆ ซึ่งสามารถแสดงความแตกต่างของผู้เรียนตามแผนผังดังต่อไปนี้

3. แนวทางการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

Cortes (อ้างถึงใน ธิตา , 2527 : 10) ได้ให้แนวทางการสอนไว้ดังนี้คือ

1. เน้นในเรื่องการปฏิบัติจริง
2. มีจุดมุ่งหมายกว้างตามขอบเขตวิชาการเฉพาะด้าน
3. การสอนขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย

4. ถ้าจะให้ภาษามีประโยชน์และประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับความต้องการผู้เรียนและความคาดหวังที่จะได้รับมิใช่ความต้องการของผู้สอน และบทเรียนควรจะต้องสร้างจากจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด

5. ถ้าเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนโดยทั่วไปแล้วกระบวนการเรียนการสอนมีความเฉพาะมากกว่า

สรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านมีแนวทางใหญ่ๆ คือ

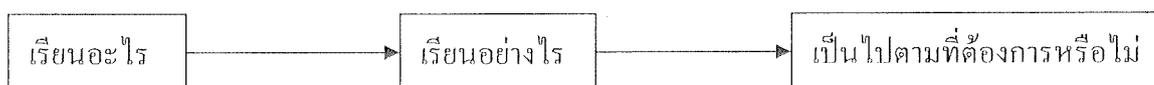
ประการแรก การเรียนการสอนมาจากความต้องการของผู้เรียน ประการที่สอง การนำภาษาไปใช้สัมพันธ์กันเนื้อหาวิชาที่สอน และประการสุดท้ายการใช้ภาษาจริงๆ ถูกกำหนดโดยสภาพความเป็นจริงทางสังคม

4. ลักษณะของภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

ธิดา บุญธรรม (2529) ได้สรุปลักษณะที่เด่นชัดของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านไว้ดังนี้

1. ลักษณะผู้เรียนชัดเจน ว่าผู้เรียนมีการศึกษาแขนงใด มีอาชีพอะไร
2. มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจของผู้เรียน อาจเป็นแรงจูงใจทางอาชีพหรือทางวัฒนธรรม
3. มีความสัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน และความต้องการนั้นจะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน
4. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน มองเห็นผลของการปฏิบัติมีการบ่งบอกพฤติกรรมการเรียนการสอน
5. มีการกำหนดเนื้อหา รู้ว่าจะสอนอะไรแก่ใคร โดยสำรวจสภาพผู้เรียน ความต้องการทางภาษาแล้วนำมากำหนดจุดประสงค์
6. การดำเนินการสอน เข้าอยู่ในขอบข่ายวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นได้
7. การวัดผลมีหลายแบบมีบทบาทของผู้เรียนในการวัดผล (auto-évaluation)

ซึ่งสรุปไว้ว่า :

ทฤษฎีการสร้างหลักสูตรภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน

LEHMANN (1993) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดสร้างหลักสูตรภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านไว้ดังนี้

1. ศึกษาต้นเหตุของความต้องการที่จะมีหลักสูตร โดยหาข้อมูลจากแหล่งงานอาชีพ ความเป็นมาของระบบงาน ศึกษานโยบายทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้ทราบว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะเปิดสอนภาษาเฉพาะด้าน

2. กำหนดขอบข่ายความต้องการด้านวิชาชีพ สาขาต่าง ๆ กับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั้น

3. วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในหน้าที่การงาน เช่น เลขานุการ พนักงานสายการบิน มัคคุเทศก์ ฯลฯ โดยคำนึงถึงโอกาสและวิธีการใช้

4. ศึกษาอย่างละเอียดถึงระดับความสามารถของภาษาที่จำเป็นของกลุ่มอาชีพนั้น รวมทั้งระดับความสามารถทางภาษาของกลุ่มนั้นๆ เช่น ในด้านการท่องเที่ยว และการโรงแรม ภาษาของมัคคุเทศก์ กับของพนักงานบริการในโรงแรมย่อมแตกต่างกัน

5. กำหนดลักษณะวิชา โดยพิจารณา ผู้เรียน สถานศึกษา เนื้อหาวิชาซึ่งมีถึง 4 ลักษณะดังนี้

5.1 สอนภาษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งแทรกเนื้อหาทางอาชีพตั้งแต่เริ่มเรียน

5.2 สอนภาษาขั้นพื้นฐานก่อน แล้วจึงเริ่มภาษาเฉพาะด้าน

5.3 สอนเฉพาะประโยคที่ใช้ประจำในอาชีพนั้นๆ

5.4 สอนการอ่านเอกสารเฉพาะด้าน

การกำหนดตามลักษณะนี้ จะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและเกณฑ์ทางด้านสังคม เช่น ภาษาแม่ อายุ ความถนัด แรงจูงใจ ระดับความรู้ทางภาษา

6. พิจารณาข้อจำกัดในการสอน เช่น เวลา สถานที่ ผู้สอน เทคนิคและสื่อการสอน

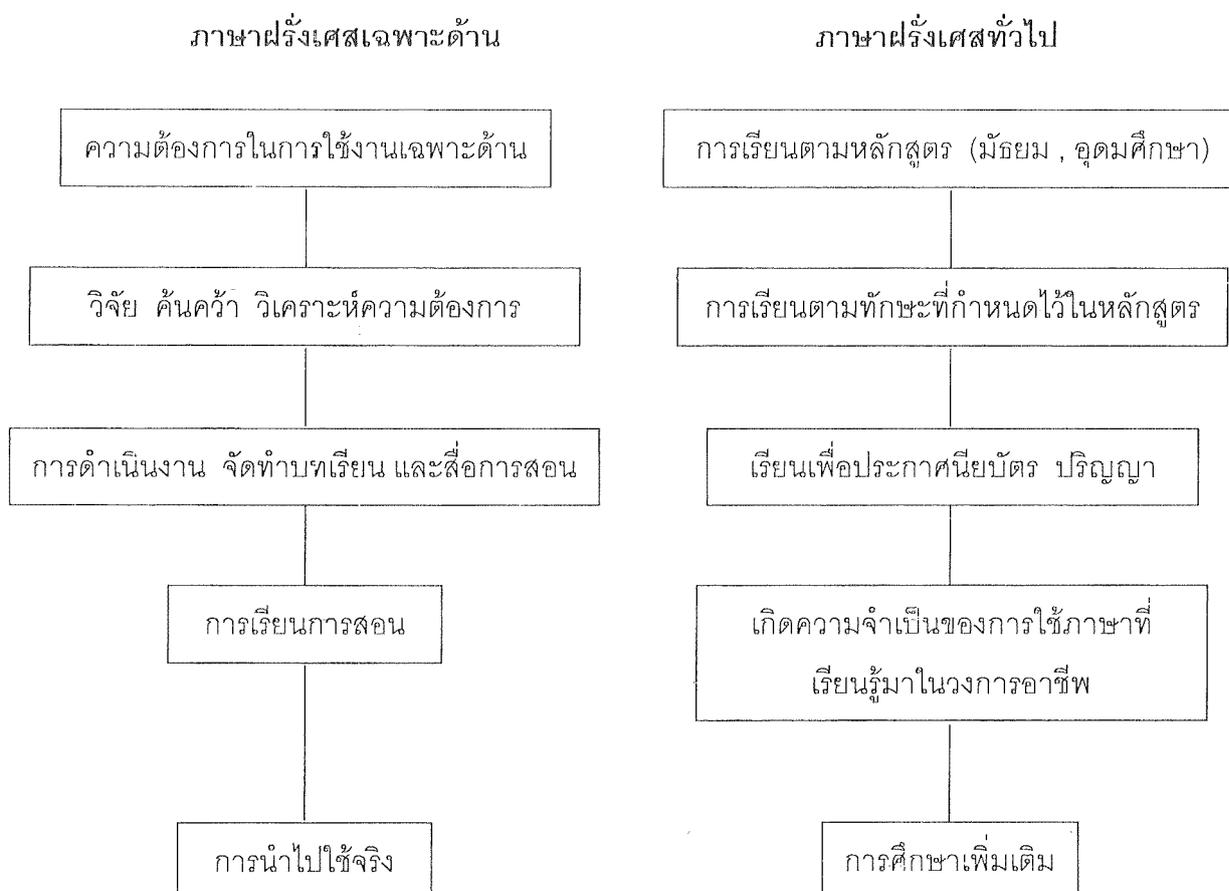
7. ศึกษาแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการสอนที่มีอยู่ และนำมาใช้ประกอบ

8. กำหนดระเบียบวิธีสอน ลำดับเนื้อหา วิธีการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

9. งานสร้างบทเรียน แบบเรียน สื่อการสอน แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และคู่มือการสอน

10. ลงมือสอน ติดตามผล เพื่อประเมินว่าใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า ภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านควรหมายถึง ภาษาฝรั่งเศสแขนงต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อนำไปใช้จริงในวงงานอาชีพและการค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งจะแตกต่างกับภาษาฝรั่งเศสทั่วไป ดังนี้

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับชุดการสอน

ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยจัดปัญหาทางการศึกษา บางประการ เช่น แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ เป็นต้น คำว่าชุดการสอนนั้นมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษหลายชื่อ เช่น Instructional Packages, Learning Packages, Self-Instructional Packages, Learning Kits, Individualized Packages และที่หลายท่านได้ให้ความหมายของชุดการสอนดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521 : 105) กล่าวว่า “ชุดการสอน หรือชุดการเรียน หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยและหัวเรื่องช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

Good (1973 : 306) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ได้แก่ “โปรแกรมทางการสอนทุกอย่าง ที่จัดไว้เฉพาะ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือครู เนื้อหา แบบฝึกหัด ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียน แต่ละคนศึกษาเอง โดยครูคอยแนะนำเท่านั้น”

สรุปได้ว่า ชุดการสอน หมายถึง การนำสื่อการสอนหลากชนิดมาจัดรวบรวมไว้อย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และช่วยให้ผู้เรียนได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

แนวความคิดสำคัญที่นำมาสู่การผลิตชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521 : 107-109) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่จะนำมาสู่ระบบการผลิตชุดการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. แนวความคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เอกัตตบุคคล (Individual) มีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และความแตกต่างอื่นๆ
2. ความพยายามที่จะเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิมยึดครูเป็นแหล่งความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ที่จัดไว้ในรูปของชุดการสอน

3. นำการใช้สื่อทัศนูปกรณ์มาบูรณาการเป็นแหล่งความรู้ สำหรับนักเรียนโดยการจัดสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดการสอน และเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครูมาเป็นการใช้สื่อเพื่อช่วยนักเรียน

4. สร้างปฏิริยาลัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม โดยนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันของนักเรียน

5. แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้

ประเภทของชุดการสอน

แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ 4 ประเภท คือ

1. ชุดการสอนประกอบการบรรยาย
2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม
3. ชุดการสอนรายบุคคล
4. ชุดการสอนทางไกล

ขั้นตอนการผลิตชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญในการผลิตชุดการสอนไว้ 10 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้ คือ

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา และประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่องหรือหน่วยการสอนย่อยให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเวลาที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ภายในหนึ่งครั้ง
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
7. กำหนดแบบประเมินผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์

8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น
9. การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพมีขั้นตอนดังนี้
  1. แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1) นำชุดการสอนไปใช้กับเด็ก 1 - 3 คน โดยทดลองทีละคน การทดลองแต่ละครั้งต้องปรับปรุงสื่อการสอนให้ดีขึ้น
  2. แบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) นำชุดการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับเด็ก 6 - 10 คน ที่มีความสามารถต่างกัน แล้วทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น
  3. แบบภาคสนาม (1 : 100) นำชุดการสอนไปใช้ในชั้นเรียนที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 30 - 100 คน หากการทดลองภาคสนามได้ค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ จะต้องปรับปรุงชุดการสอน และทำการทดสอบหาประสิทธิภาพซ้ำอีก
10. การใช้ชุดการสอน มีขั้นตอนการใช้ดังนี้
  1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน
  2. นำเข้าสู่บทเรียน
  3. ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนบรรยายโดยมีสื่อประกอบหรือให้มีการแบ่งกลุ่มประกอบกิจกรรมการเรียนรู้
  4. สรุปผลการเรียน
  5. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

คุณค่าของชุดการสอน

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
2. ได้รับความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นการสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน
5. ทำให้การเรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน
6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน
7. กรณีที่ครูขาด ครูคนอื่นก็จะสามารถสอนแทนโดยใช้ชุดการสอนนั้นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ทรัดน์พร บัณฑิตย (2539) ได้สร้างชุดการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว เรื่องการนำชมนาฏศิลป์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลก โดยศึกษาเนื้อหาจากหลักสูตรวิชาภาษาฝรั่งเศส ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ว่าด้วย รายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว และนำคำอธิบายรายวิชา มากำหนดเป็นหัวเรื่องในแต่ละหน่วยของชุดการสอนดังนี้คือ การให้ชื่อข้อมูลของนาฏศิลป์ไทยที่สำคัญและคำแนะนำการนำชมนาฏศิลป์ไทย การนำชมมิ่งมงคลจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพ 92.94/85.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนชุดการสอนยังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้สามารถช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมขึ้นจริง

ทรัดน์พร บัณฑิตย (2549) ได้สร้างชุดการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว โดยการใช้วีดีโอช่วยสอนสำหรับพนักงานโรงแรมและธุรกิจบริการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาเนื้อหาจากหลักสูตรวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี ของสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 ที่ว่าด้วยรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวและนำคำอธิบายรายวิชา มากำหนดเป็นหัวเรื่องในแต่ละหน่วยของชุดการสอนดังนี้คือ ความรู้เกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ลักษณะที่มาของการบริการในโรงแรมและงานธุรกิจท่องเที่ยว ผลการวิจัยปรากฏว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพ 92.53/84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนชุดการสอนยังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้สามารถช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมขึ้นจริง

งานวิจัยต่างประเทศ

Pester (1970) ได้ทำการวิจัย เพื่อจัดกลุ่มคำหรือข้อความในภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านให้ถูกต้อง ตามประเภทของสถานการณ์ในการสื่อสาร เช่น ทางด้านธุรกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค โดยคาดหมายว่าผลที่ได้รับจะทำให้ทราบได้ว่า จะสามารถใช้ประมวลศัพท์เหล่านั้นในการเรียนเป็นรายบุคคลหรือไม่ ผลการวิจัยปรากฏว่า คำศัพท์ที่จัด

แบ่งเป็นกลุ่ม สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงแนวทางบทความที่ได้อ่าน และสามารถเรียนเป็นรายบุคคลได้

Sriangura (1980) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “le Français du Tourisme : la formation de guide touristique en Thaïlande” โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- สถานภาพของภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านในประเทศไทย
- การวิเคราะห์ความต้องการของมัคคุเทศก์ในการใช้ภาษาและการวิเคราะห์วิจารณ์กรรม (Actes de parole)
- ข้อเสนอแนะแนวทางวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน สำหรับมัคคุเทศก์ เน้นเรื่องความเข้าใจในการอ่านและการใช้ภาษาพูด
- การจัดกลุ่มคำศัพท์ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว (Inventaire de quelques notions du tourisme)

BUNDIT, Taradporn (1999) ทรัดน์พร บัณฑิตย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “L' utilisation des méthodes d'enseignement du français du tourisme dans les Instituts Rajabhat en Thaïlande”

โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้คือ

- สถานภาพของภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในสถาบันราชภัฏทั่วประเทศไทย
- ข้อเสนอแนะแนวทางในการใช้แบบเรียนและเอกสารจริงในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในสถาบันราชภัฏทั่วประเทศไทย

BUNDIT , Taradporn (2003) ทรัดน์พร บัณฑิตย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Contribution à une redéfinition des objectifs et des contenus de l'enseignement du français du tourisme dans les Instituts Rajabhat en Thaïlande” โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้คือ

- การประเมินการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศไทยโดยนักศึกษาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เลือกเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเลือก
- วิเคราะห์การใช้ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยว ชาวฝรั่งเศส